Skolinspektionen

Ale kommun
kommun@ale.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av arbetet med att främja ett positivt skolklimat vid Da Vinciskolan 1 i Ale kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Da Vinciskolan 1 Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska arbetet med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel där hela skolan involveras i arbetet, med fokus på årskurserna 7–9. Detta omfattar hur lärare och annan skolpersonal arbetar med att främja ett positivt skolklimat, och hur rektorn arbetar strategiskt för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Da Vinciskolan 1 i följande utsträckning:

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Lärare och annan skolpersonal arbetar i flera delar, men utvecklingsområde finns med att främja ett positivt skolklimat.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

• Lärare och annan personal behöver se till att samtliga elever kontinuerligt involveras i det främjande arbetet för att skapa ett positivt skolklimat.

Rektorns strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Rektorn arbetar i flera delar, men utvecklingsområde finns för att främja ett positivt skolklimat.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

• Rektorn behöver utveckla arbetet med att skapa en samsyn kring de främjande arbetssätt som bidrar till ett positivt skolklimat.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 23 april 2027 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2026:6420) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas lärares och annan skolpersonals arbete med att eleverna ska trivas och vara trygga i skolmiljön, under hela skoldagen. Det innefattar hur lärare och annan personal arbetar relationsfrämjande och i sitt ledarskap agerar tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande. Området inkluderar även hur personalen arbetar för att eleverna ska involveras så att de ges möjlighet att utveckla sin förståelse för vad ett positivt skolklimat innebär. Härtill granskas om det sker ett arbete, med gemensamma arbetssätt och aktiviteter, som utvecklar skolklimatet.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärare och annan skolpersonal arbetar i flera delar med att främja ett positivt skolklimat, men utvecklingsområden finns. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare och annan personal, elever, observationer av skolmiljön samt inkommen dokumentation.

Ledarskap och relationsarbete

Lärare och annan personal utgår från ett tydligt, stöttande och varmt ledarskap för att främja ett positivt skolklimat. Det finns en balans mellan ordning och omtanke i lärares och annan personals bemötande och agerande och all personal arbetar för att skapa goda relationer till elever. Personal och lärare hälsar på elever, använder deras namn, frågar hur de

mår och följer upp tidigare samtal. De deltar i elevernas aktiviteter och använder humor, samtidigt som de hjälper till praktiskt exempelvis med elevers scheman och bidrar till struktur och trygghet exempelvis genom att vägleda elever till rätt klassrum och uppmärksamma förseningar. Eleverna har förtroende för personalen, och känner att personalen vill dem väl. Elever upplever också att lärare och annan personal i stort agerar likartat och rättvist och eleverna vet vilka regler som gäller, och de följer dem. Lärare och annan personal markerar när regler inte följs och använder lugnande gester men också muntliga uppmaningar för att skapa lugn och ordning. Eleverna upplever också reglerna på skolan som rimliga och rättvisa och att de upprätthålls på ett konsekvent sätt av lärare och annan personal, och att de för det mesta förklarar varför eleverna ska följa reglerna. Personalen agerar som förebilder och eleverna uppger också att de har någon vuxen på skolan att vända sig till. Annan personal finns tillgänglig för elever under hela skoldagen. De är synliga och närvarande i skolans olika miljöer. Flera lärare rör sig också kontinuerligt i lokalerna och är tillgängliga för eleverna. Lärare och annan personal deltar också aktivt i matsalen genom att sitta med eleverna och samtala med dem. De reagerar också på allt de ser som kränkningar, till exempel skojbråk. De vuxna jobbar med att inget negativt ska få eskalera eller normaliseras.

Lärare och annan personal arbetar till viss del för att involvera och ge eleverna möjlighet att förstå skolans förhållningsätt men arbetet kan utvecklas i flera av årskurserna. Under uppstartsveckan får alla elever ta del av skolans idé, skolans regler och vilka förväntningar gällande beteende som finns. Under resten av läsåret bedrivs ett arbete i årskurs 7 på mentorstiden som ger eleverna möjlighet att förstå skolans förhållningssätt och arbete för att skapa ett positivt skolklimat men i årkurs 8 och 9 sker det i begränsad utsträckning. I årskurs 7 handlar arbetet om att eleverna ska lära känna varandra och att läraren ska lära känna eleverna. Eleverna diskuterar exempelvis respekt för olikheter, vilka aktiviteter de vill ha på raster, och hur elever ska bemöta varandra. Mentorstiden i årskurs 8 och 9 ägnas däremot mest åt praktiska saker som scheman, enkäter, att förbereda utvecklingssamtal eller spela kort. Diskussioner om respekt för olikheter i årskurs 8 och 9 förekommer ibland men framför allt när elever själva initierar det. Eleverna i de högre årskurserna upplever att lärarna verkar tro att det är självklart att alla elever kan dessa frågor och därför tas de inte upp så ofta när de blir äldre. Eleverna efterfrågar kontinuerligt arbete för starkare social sammanhållning i klasserna och fortsatt fokus på klassrumsstärkande övningar. Vissa delar av övriga insatser som genomförs kan knytas till ett positivt skolklimat även om det inte är i fokus, eleverna i årskurs 8 får till exempel ta del av en insats om hälsa och mående vilket även inbegriper samtal hur man är som god kamrat. Eleverna får också ta del av information om tystnadskultur, sociala medier och om våld där kränkning och mobbning ingår som teman. I slutet av årskurs 9 får eleverna

alltid visa sin förståelse av skolans idé om öppna samtal, att vuxna ska finnas tillgängliga för eleverna, gemensamma regler och traditioner, genom att skapa en film. I årskurs 7 har de arbetat åtgärdande med likabehandlingsarbete, kränkande behandling och diskriminering utifrån att kränkningsanmälningar i årskurs 7 var överrepresenterade. I några av klasserna fick eleverna också diskutera sin skolgång och föra fram önskemål om fler personal i korridoren, fler rastaktiviteter och att personal fångar upp elever som inte mår bra och att personal motverkar mobbing. Det finns också en bank med material om skojbråk, våld, grupptryck, näthat, rasistisk jargong och språkbruk som personal kan arbeta med i klasser där det finns behov av det. Eleverna upplever generellt att de kan vara sig själva på skolan, men det finns situationer där olikheter, exempelvis sexuell läggning eller identitet, inte alltid accepteras av andra elever. Frågor om homosexualitet behandlas dock främst genom HBTQ-undervisning i ämnesundervisningen och på förekommen anledning men ingår inte i ett främjande arbete för att skapa respekt för andra på skolan. Tidigare fick elever information om att de skulle vända sig till vuxna om något inträffade, och även om förhållningssättet gäller fortfarande så får eleverna inte information om att det är så de ska agera. Elever i elevrådet kan komma med inspel på skolans klimat både på skolan och på kommunnivå.

Lärare och annan personal skapar åtskilliga aktiviteter för att främja ett positivt skolklimat. På skolan genomför de vissa aktiviteter, som exempelvis uppstartsdagar under höstterminen, friluftsdagar, som till exempel vandringar, med två till tre klasser per gång. De har också traditionella aktiviteter som filmgala med elevernas egengjorda filmer om skolans idé och ringdans inför jullovet, där elever blandas mellan klasser och årskurser. Traditionerna är en viktig del i skolans idé och i arbetet för att skapa en skolanda och stolthet över skolan samt trygghet och trivsel men syftar framför allt till att skapa en klassgemenskap. Elever från olika årskurser är involverade i arrangerandet och utförandet av olika musikalföreställningar några gånger per termin och får därigenom möjlighet att lära känna andra elever över klass- och årskursgränserna och både allmänhet och alla klasser ser föreställningarna. Skolan har också en kör som alla elever kan vara med i. Personal som har särskilt ansvar för relationsarbetet med eleverna fångar upp elever som är själva under skoldagen, eller som bryter mot skolans förhållningssätt. Personalen ordnar rastaktiviteter för att skapa gemenskap och trivsel, exempelvis pingisturneringar, poängpromenader och lekar. Större aktiviteter är tänkta att genomföras en gång i månaden. Det finns ett aktivitetsrum där elever kan låna spel och där hålls vuxenledda rastaktiviteter. Det finns också ett skolbibliotek där eleverna kan vara i på rasterna. I skolans idrottsturneringar tävlar elever med personal i exempelvis innebandy i årskurs 8 och fotboll i årskurs 9. Eleverna i årskurs 9 deltar exempelvis i

tävlingen ”Mästerkocken” i ämnet hem- och konsumentkunskap där vinnarnas recept sedan tillagas i skolköket och serveras till alla på skolan. Eleverna i årskurs 9 får också solglasögon med skolans namn att ha på sig på skolavslutningen. Alla elever som vill får vara med i elevrådet. Elevrådet ansvarar för inköp av till exempel bollar och fotbollsmål, att ordna aktiviteter som Spexveckan, att driva frågor från eleverna och driva skolans elevcafé i samarbete med personal. Elever får också ta ansvar för maten och miljön i matsalen genom matrådet. Eleverna i skolidrottsföreningen anordnar också aktiviteter som samarbetsövningar och har ansvar för skolövergripande löptävlingen i slutet av vårterminen där samtliga elever på högstadiet kan vara med. De har ansvar för Da Vinci-ruschen som skolans idrottsförening arrangerar. Skol IF tog också fram samarbetsövningar förra året.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Lärare och annan personal behöver se till att samtliga elever i alla klasser och årskurser kontinuerligt involveras i det främjande arbetet för att skapa ett positivt skolklimat**.**

Skolinspektionens motivering till utvecklingsområdet är att även om skolan har flera strategier och arbetssätt för att involvera eleverna i arbetet med skolans idé, gemensamma förhållningssätt och likabehandling så sker det inte kontinuerligt i samtliga årskurser, utan tyngdpunkten ligger framför allt i årskurs 7. I årskurs 8 och 9 behandlas frågor om respekt för olikheter, normer och socialt samspel mer sporadiskt och ofta utifrån elevernas egna initiativ eller i samband med uppkomna situationer. Även om eleverna generellt upplever att de kan vara sig själva på skolan förekommer situationer där olikheter, exempelvis kopplade till sexuell läggning och identitet, inte alltid accepteras.

Skolinspektionen rekommenderar att lärare och annan personal arbetar med att se till att det främjande arbetet med att utveckla elevernas förståelse för skolans gemensamma förhållningssätt, respekt för olikheter och ansvar för ett tryggt och inkluderande skolklimat bedrivs strukturerat och kontinuerligt i samtliga årskurser. Arbetet behöver anpassas efter elevernas ålder och behov samt omfatta återkommande samtal och aktiviteter som stärker social sammanhållning, samt främjar acceptans för olikheter. Rektorn behöver även se till att frågor om exempelvis normer, språkbruk, grupptryck, åskådarrollen och allas lika värde ges utrymme

även i de högre årskurserna och inte enbart behandlas inom ramen för ämnesundervisning eller när problem uppstår. Elevernas erfarenheter och önskemål av skolans klimat behöver tas tillvara i planeringen, så att alla elever ges förutsättningar att förstå och bidra till skolans gemensamma förhållningssätt och utvecklingen av ett tryggt skolklimat. Arbetet bör ge eleverna återkommande möjligheter att samtala och reflektera kring vilket klimat som ska råda på skolan, vilka normer och förhållningssätt som bidrar till ett sådant klimat, hur de själva kan förstå och förhålla sig till dessa, och hur de själva kan bidra till detta.[1]

Rektors strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas hur rektorn arbetar för att det ska finnas ett gemensamt arbete på skolövergripande nivå för att främja ett positivt skolklimat. Detta inkluderar även hur rektorn arbetar och tar ansvar för att lärare och annan personal på skolan utvecklar och förhåller sig till de gemensamma förhållningssätten.

Området inbegriper även att lärare och annan personal ska få vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt så att de kan omsätta dessa och verka för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn arbetar i flera delar för att främja ett positivt skolklimat, men utvecklingsområde finns. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare och annan personal, samt inkommen dokumentation.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Rektorn arbetar för att främja ett positivt skolklimat i hela verksamheten. Rektorn arbetar utifrån skolans idé. Idéen betonar öppna samtal, att vuxna ska finnas tillgängliga för eleverna och alltid ha elevernas bästa i fokus, samt gemensamma regler och traditioner. Skolan har tidigare fokuserat på

[1] Skolverket (2022). *Skapa trygghet för lärande – om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling*. Stockholm: Skolverket. Kunskapsöversikten lyfter bland annat skolklimat, relationer och ett kontinuerligt utvecklingsarbete som centrala delar i skolans arbete mot kränkningar

att skapa en trygg och positiv lärandemiljö för alla elever vilket lagt en grund för skolans arbete för att främja positivt skolklimat, framför allt gällande fokus på relationer och ett lågaffektivt bemötande. Det finns också förväntansdokument där både elever och vårdnadshavare informeras om skolans värdegrundsarbete och förhållningssätt. Skolan har fokus på delaktighet, förväntningar och goda relationer via arbetet som genomförs i årskursarbetslagen. Rektorn har byggt en organisation där personalen under hela skoldagen finns i gemensamma utrymmen nära eleverna, för att skapa trygghet. Personal planerar och genomför även rastaktiviteter för att skapa trivsel, och skolan kan använda fritidsgårdens lokaler och personal under delar av dagen. Rektorn har även sett till att lärarrum är utspridda för att lärarna ska finnas nära eleverna, för att de ska känna sig trygga. Likaså finns aktivitetsrum med spel och utrustning för rörelse för elevernas trivsel. Det finns schemalagda rastvärdar och en lärare äter lunch tillsammans med varje klass. Rektorn har också använt sig av schemaläggningen för att se till att årskurserna i huvudsak har separata lunchtider och få håltimmar för att skapa en sammanhållen skoldag, för att på så sätt minska tillfällen då krockar och konflikter kan uppstå. Annan personal har skriftliga arbetsbeskrivningar där det tydligt framgår att de har ansvar för att arbeta relationsskapande, men det framgår inte lika tydligt för lärarna. Eleverna erbjuds frukost där de möts av personal och lärare. Rektorn har också sett till att personal arbetar för att identifiera elever som riskerar att vara själva eller har hög frånvaro. Vidare finns också en återkommande metod som används för kartläggning kring den skolsociala lärmiljön i årskurs 7. Metoden ger både lärare och elever en bild av klassens styrkor och utmaningar, vilken ligger till grund för fortsatt arbete och har även vid behov använts i andra årskurser. Skolan har en särskild struktur för mottagandet av nya elever och alla klasser i årskurs 7 har ytterligare en behörig lärare som arbetar med det relationella arbetet och överbrygger glappet från årskurs 6. Vidare gör man i årskurs 7 en kartläggning där alla elever djupintervjuats utifrån olika perspektiv som hänger samman med god skolanknytning; bland annat emotionellt och socialt perspektiv som handlat om att bli sedd i skolan och om att ha kamrater. Intervjuerna genomförs av skolans elevhälsoteam i samverkan med personal från kommunens fritidsenhet. Planen är att detta arbete framöver även ska ske i de övriga årskurserna. Rektorn tar del av elevernas inspel på skolans klimat genom djupintervjuerna i årskurs 7, elevråd och enkäter. Elevernas synpunkter har lett till konkreta förändringar, exempelvis fler speglar på toaletter, inköp av spel och gemensamma aktiviteter. Även vårdnadshavarnas synpunkter samlas in genom dialoger och möten och används som underlag i utvecklingen av arbete med trygghet och skolklimat.

Rektorn tar till viss del ansvar med att se till att personalen utvecklar samsyn kring skolans arbets- och förhållningssätt, men arbetet kan utvecklas. Det finns ett förväntansdokument som tydliggör krav på ett tryggt och respektfullt bemötande samt skolans idé som betonar öppna samtal, att vuxna ska finnas tillgängliga för eleverna och alltid ha elevernas bästa i fokus, samt gemensamma regler och traditioner. Idéen diskuterades och togs fram av rektorn, lärare och annan personal när rektorn tillträdde för fem år sedan. Rektorn lyfter skolans idé regelbundet vid personalmöten och uppstartsdagar. Orden i skolans idé är kända för lärare och annan personal men innebörden av orden är dock inte lika tydlig. Det lärarna och annan personal vet, i relation till att skapa ett positivt skolklimat, är att de utifrån idéen ska arbeta för att det ska vara högt i tak, att eleverna ska få lust att lära och känna att de lyckas, och att skolans egen scen ska finnas för att fler elever ska ”lysa”. Det är däremot svårt för lärare och annan personal att beskriva exempelvis vilka arbets- och förhållningsätt det finns för hur alla lärare ska göra för att uppnå målet med skolans idé, kopplat till positivt skolklimat. Det som lärare och personal inte strukturerat och kontinuerligt samtalar kring och som de har svårt att redogöra för är samsynen kring hur all personal på skolan ska agera. Det kan till exempel handla om hur de skapar stöttande och respektfulla relationer, hur en tydlig, konsekvent och rättvis kommunikation sker, hur det sociala samspelet ska se ut, och hur de arbetar för att elever ska känna samhörighet och delaktighet. Att lyfta det positiva, finns till viss del kvar hos lärare och annan personal sedan tidigare projekt på skolan, men det är inte tydligt uttalat. Det finns dock flera forum med möjlighet för diskussioner i årskurslag, arbetslag, elevhälsoteam och andra forum. I dessa olika forum kan de prata om att de ska arbeta med bland annat elevers trygghet, språkbruk, och rastaktiviteter och inriktningar på arbetet för de olika årskurserna kopplade till arbetet med skolanknytning och närvaro. Rektorn följer upp hur de gemensamma arbets- och förhållningsätt fungerar i praktiken och omprövar vid behov insatserna. Uppföljningen sker bland annat genom enkäter, samtal och medarbetarsamtal där lärare och personal alltid tillfrågas om hur de arbetar relationellt med eleverna och där deras svar ingår i individuella förbättringsplaner. Årskurslagens och arbetslagens möten dokumenteras och rektorn har tillgång till dessa dokument. Av rektorns uppföljning framgår att skolan behöver fokusera på att utveckla relationell kvalitet, konsekvent vuxenagerande och en stabil trygg lärmiljö där elever upplever tillhörighet.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Rektorn ger lärare och annan personal den vägledning, stöd och gemensam kompetensutveckling som behövs för att de ska kunna arbeta utifrån skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt för att främja ett positivt skolklimat. Personalen har arbetat med relationsskapande projekt under

flera år sedan som sitter kvar i skolans kultur där man jobbar nära elever och skapar relationer. Nu får de vägledning kopplat till arbetet med skolanknytning och närvaro. Personalen har fått kompetensutveckling om bland annat neuropsykiatriska funktionshinder och om elevers känsla av tillhörighet och engagemang i skolan, som har anknytning till positivt skolklimat. Likaså har personalen fått kompetensutveckling kring betydelsen av goda relationer med fokus på att identifiera och undanröja hinder i lärmiljön. Annan personal har också haft heldagsutbildningar i hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuell utsatthet via nätet och sociala medier. Lärare och annan personal får stöd och handledning av rektorn, kollegor och elevhälsan i arbetet med relationer, trivsel och trygghet. På skolan har de exempelvis jobbat med att alla ska våga att kritiskt granska sig själva. En del är att få hjälp att spegla sig i andra och där är elevhälsopersonalen med och stöttar, både i handledning och i observation. Nyanställda får en handledare på skolan och information i arbetslaget och av rektorn som informerar om rutiner och skolans idé. Rektorn arbetar utifrån identifierade behov vad gäller vägledning, stöd och kompetensutveckling. Exempelvis har HBTQ-frågor tidigare varit i fokus efter att elever upplevt bristande respekt, och skolan undersöker nu om lärare och annan personals kunskaper behöver stärkas igen. Förra läsåret pratade rektor om antisemitiska och rasistiska uttryck med lärare, personal, elever och vårdnadshavare. Även idag ligger fokus på hur lärare på skolan ska kunna undervisa om dessa kontroversiella frågor.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver utveckla arbetet för att skapa en samsyn kring gemensamt arbets- och förhållningssätt som bidrar till ett positivt skolklimat.

Skolinspektionens motivering till utvecklingsområdet är att skolan har en idé och ett förväntansdokument som tydliggör vikten av ett tryggt och respektfullt bemötande, goda relationer och ett gemensamt ansvar för elevernas bästa. Det finns även flera forum där personalen diskuterar elevers trygghet, trivsel och sociala samspel. Trots detta framgår att innebörden i skolans idé inte är tillräckligt konkretiserad när det gäller hur all personal gemensamt ska agera för att skapa ett tryggt och positivt skolklimat. Vidare har lärare och annan personal svårt att beskriva vilka gemensamma arbets- och förhållningssätt som ska prägla bemötandet av eleverna och hur dessa ska tillämpas konsekvent under hela skoldagen. För att skolans idé ska få genomslag i elevernas vardag behöver rektorn därför

ge personalen möjlighet att gemensamt konkretisera skolans arbets- och förhållningssätt. Detta är viktigt för att eleverna ska möta ett enhetligt och förutsägbart bemötande och ges förutsättningar att känna trygghet, tillit och tillhörighet oavsett vilken personal de möter eller var i skolan de befinner sig.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar ett strukturerat och kontinuerligt arbete för att skapa samsyn bland lärare och annan personal kring skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt, med utgångspunkt i skolans idé och förväntansdokument. Arbetet behöver konkretisera vad skolans värdegrund innebär i praktiken och tydliggöra hur all personal förväntas agera för att skapa ett tryggt, respektfullt och inkluderande skolklimat. Det handlar bland annat om att utveckla ett gemensamt relationellt förhållningssätt, ett konsekvent och likvärdigt vuxenagerande, förtroendefulla relationer mellan elever och vuxna samt elevers känsla av delaktighet och tillhörighet. Rektorn behöver säkerställa att dessa frågor regelbundet diskuteras, omsätts i gemensamma förhållningssätt och följs upp i verksamheten, så att skolans idé blir vägledande för personalens agerande under hela skoldagen.[2]

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Larsson

Beslutsfattare
Signerat av: Maria Larsson

[2] Skolverket (2022). *Skapa trygghet för lärande – om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling*. Stockholm: Skolverket. Kunskapsöversikten lyfter bland annat skolklimat, relationer och ett kontinuerligt utvecklingsarbete som centrala delar i skolans arbete mot kränkningar

X Verica Stojanovic

Föredragande
Signerat av: Verica Stojanovic

I handläggningen av ärendet har även utredare Lena Alm deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800)

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att i denna lag avses med

- undervisning: processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden, och

- utbildning: verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av 1 kap. 5 § skollagen framgår bland annat att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Av 5 kap. 3 § 1–2 st. skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Det ska på skolenheten bedrivas både ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero och ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron. Huvudmannen ska säkerställa att arbetet bedrivs och rektorn ska ansvara för arbetet. .

Enligt förarbetena till skollagen främjas trygghet, liksom studiero, av tillitsfulla relationer, samsyn bland personalen, ett systematiskt arbete och en hög delaktighet av eleverna. Det är viktigt att arbetet för trygghet sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt samt att det inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det förebyggande arbetet omfattar ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för

andra människors egenvärde samt jämställdhet (prop. 2021/22:160 s. 41 och 229).

Av 2 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av 2 kap. 10 § skollagen framgår bland annat att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Av 2 kap. 34 a § skollagen framgår bland annat att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, förståelse och medmänsklighet) framgår att ingen i skolan ska utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Dessutom ska eleven enligt grundskolans läroplan ((Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, god miljö för utveckling och lärande) möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Strävan ska vara att skapa de bästa betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling och även om personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet har skolan en viktig roll. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Verksamheten ska präglas av omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling.

Vidare framgår det av läroplanen (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) att alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Granskningen genomförs i 30 skolor runt om i landet med inriktning på årskurserna 7–9, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Da Vinciskolan 1 i Ale kommun ingår i granskningen. Skolinspektionen besökte Da Vinciskolan 1 den 8 september och rektorsintervjun genomfördes digitalt den 9 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Verica Stojanovic och Lena Alm.

Da Vinciskolan 1 är en högstadieskola med årskurserna 7–9. Skolan är tre parallellig. Det finns nio klasser och det går 218 elever på skolan. På skolan finns arbetslag med undervisande lärare som är kopplade till 6 klasser.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Tre observationer i skolmiljön
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare och annan skolpersonal
- En intervju med rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten/huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens huvudsakliga fokus riktar in sig mot arbetet för ett positivt skolklimat under skoldagen och på årskurserna 7–9. Ett positivt skolklimat innefattar bland annat positiva, omtänksamma och stöttande relationer mellan elever och mellan skolpersonal och elever. Detta för att eleverna ska uppleva skola som en trygg, säker och respektfull plats, samt att eleverna uppskattar och känner en samhörighet med skolan. I granskningen är fokus på skolornas främjande arbete. Det främjande arbetet hänger dock så nära ihop med det förebyggande att de är svåra att skilja åt. Med skolklimat avses utbildningen i sin helhet, det vill säga allt som sker under skoldagen inom verksamheten. Arbetet behöver inkludera hela skolan med både de faktiska platser som finns i skolmiljön och alla individer på skolan, som rektor och all skolpersonal. Det huvudsakliga fokuset i granskningen riktas mot hur man arbetar med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel utanför undervisningstiden och inte specifikt i skolämnena under skoldagen. Hur lärare och annan skolpersonal arbetar med klasserna, elevgrupper och klassklimat är ändå en så pass central del i skolornas arbete för att skapa trivsel och trygghet att det inte går att avgränsa bort helt. Även elevers perspektiv, hur elever involveras i relationsarbetet och hur de stärks i sin förmåga att verka för ett positivt skolklimat är en del av granskningen.

Granskningen syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel där hela skolan involveras i arbetet. Skolans arbete granskas i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier. För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare och annan skolpersonal med att främja ett positivt skolklimat?

2. I vilken utsträckning arbetar rektorn strategiskt för att främja ett positivt skolklimat?

Kvalitetskriterier

Ledarskap och relationsarbete

Lärare och annan skolpersonal utövar ett tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande ledarskap i syfte att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer under skoldagen; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Arbetet präglas av att det finns tydliga strategier och arbetssätt för hur eleverna ska involveras.

Lärare och annan skolpersonal arbetar medvetet utifrån skolans gemensamma förhållningssätt för att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Rektorn ansvarar för att, genom ett strategiskt arbete, skapa ett positivt skolklimat där hela skolan involveras.

Rektorn tar aktivt ansvar för att skolan utvecklar gemensamma förhållningssätt, som all skolpersonal tillämpar och förhåller sig till.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Lärare och annan skolpersonal ges vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt i arbetet med att främja ett positivt skolklimat.